

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

асп. Рибіна О. І., студентка гр. Ф-11 Захарченко С. І.

Україна має всі умови для посилення своєї ролі як транзитної держави. Цьому сприяє геополітичне положення країни та наявність у ній потужного транспортного комплексу. Одним із найрозвинутіших у нашій країні є залізничний транспорт. Він забезпечує виробничі і невиробничі потреби матеріального виробництва, невиробничої сфери, населення в усіх видах перевезень. Перевагами цього виду транспорту є велика розгалуженість та низькі тарифи. Він поєднує у собі важливі техніко-економічні показники: регулярність руху і високу швидкість перевезень, велику пропускну і провізну спроможність. Пропускна спроможність залізничної мережі значно перевищує поточні обсяги руху. Залізницею здійснюється 46% від загальних перевезень, але закордонних перевезень – лише 14%. В порівнянні з такими країнами, як Росія, Казахстан Укрзалізниця запізнюється зі структурними перетвореннями і таким чином втрачає конкурентоздатність на ринку перевезень. На думку залізничників, саме реформа сприятиме залученню інвестицій в оновлення основних фондів та рухомого складу.

На сучасному етапі розвитку залізничного транспорту існують такі протиріччя: 1) недосконалий розподіл доходів від перевезень; 2) роздробленість засобів амортизаційних відрахувань; 3) відсутність прозорості при формуванні витрат на перевезення; 4) неефективність використання пасажирських вагонів; 5) відсутність дійового механізму мотивації праці; 6) відсутність економічної зацікавленості роботи на кінцевий результат; 7) неефективність використання трудових ресурсів, наявність значних втрат робочого часу; 8) труднощі з передачею основних фондів з однієї залізниці на іншу. Вирішення макроекономічних проблем стане можливим за умов впровадження інноваційних проектів та науково обгрунтованої інвестиційної політики держави. У вирішенні цих питань саме держава є гарантом збереження конкурентоспроможності галузі на основі селективного підходу, якісної оцінки діяльності.

Удосконалення економічного механізму стратегії розвитку залізничного транспорту передбачає стрімке зростання його на ринку транспортного обслуговування. Також важливим є питання взаємодії ринкових механізмів і державного регулювання природної монополії. В цілому складним є питання тарифної політики залізничних перевезень. Проблемаю в організації перевезень залишається хронічна збитковість соціально значущих пасажирських і приміських перевезень.

Шляхами усунення недоліків функціонування залізничного транспорту є: 1) створення єдиного суб'єкта господарювання; 2) зміна статусу залізниці; 3) введення бюджетної системи фінансування залізниць; 4) розподіл функцій господарського регулювання та управління. Все це направлено на зниження загальних витрат на перевезення вантажів залізничним транспортом, задоволення зростаючого попиту на послуги залізничного транспорту, а також підвищення стабільності його роботи, якості послуг, доступності та безпечності.

Задля підвищення конкурентоспроможності та фінансової стійкості залізничного транспорту в довготривалій перспективі можна виділити наступні цілі: максимізація рентабельності продажу (тобто відношення прибутку (у відсотках) до загального обсягу виручки від продажу); стабілізація цін, прибутковості та ринкової позиції (тобто частки підприємств у загальному обсязі продаж на певному товарному ринку); досягнення найбільш високих темпів зростання продажу.

Основним напрямом підвищення прибутковості залізничного транспорту за діючої тарифної системи полягають в забезпеченні найбільш повного збору грошових коштів від вантажовласників, налагодженні тісних економічних взаємовигідних відносин з регіонами та галузевими підприємствами, відмові від надлишкового залучення пільг, покращення транспортно-експедиційної діяльності.

Для досягнення поставлених цілей необхідно забезпечити реалізацію наступних завдань і принципів: поетапне припинення перехресного субсидування між вантажними і пасажирськими перевезеннями; удосконалення тарифної політики з передачею урядовій комісії функцій з тарифного регулювання на залізничному транспорті; подальший розвиток конкуренції у сфері вантажних перевезень, ремонту рухомого складу, перевезень і обслуговування пасажирів; недопущення злиття підприємств, що діють у потенційному конкурентному середовищі, з підприємствами природно-монопольного сектора; підвищення матеріальної зацікавленості робітників залізничного транспорту та забезпечення соціальних гарантій.

23 лютого 2012 року Верховною Радою України було схвалено «Проект Закону про особливості утворення державного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування» та «Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про залізничний транспорт» (щодо розмежування функцій державного та господарського управління галуззю). Цей проект – результат тривалої співпраці між Урядом України, Укрзалізницею та ЄБРР - є важливим кроком вперед у реформуванні залізничної галузі. Реформа має створити потрібні умови для залучення приватних інвестицій в залізничний транспорт, що сприятиме модернізації залізничного сектору України.